

# AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.  
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba  
en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden  
fl. 2.— met vooruitbetaling.

**BUREAU VAN DIT BLAD**  
**Waterkant No 4, Overzijde.**  
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—  
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.  
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor el-  
ken regel meer 7½ cts.

## Rondom de Nieuwe Begroting.

Het Panamakanaal is al lang ge-  
opend, maar bracht nog niet die  
omwenteling op scheepvaartgebied,  
welke daarvan verwacht werd.

Dit komt deels door de herhaalde  
grondverschuiving, bodemverheffing  
en sandstorting, welke een geregelde  
vaart door het Kanaal in den weg  
stonden, deels door het uitbreken  
van den wereldoorlog, die het han-  
delsverkeer ten zeerste belemmerde.  
Of in de toekomst groote zeeschepen  
een vaste route door het Kanaal  
sullen nemen, zal wel afhangen van  
de zekerheid omtrent voortdurende  
bevaarbaarheid van het Kanaal.  
Korte storingen van het verkeer  
sullen ook in 't vervolg wel niet  
uitblijven, maar het Kanaal heeft  
zijn bruikbaarheid toch reeds bewee-  
zen voor gewone schepen van niet  
te groote afmetingen. Er bestaat  
dus reden om een verandering in  
het scheepvaartverkeer te verwach-  
ten, want er zijn nieuwe verbindingen  
ontstaan tusschen de verschillende  
hoofdmakten der wereld en er heeft  
zich een nieuw centraal punt ge-  
vormd voor het wereldverkeer.

Curaçao zal van deze verandering  
op scheepvaartgebied noodzakelijker-  
wijze de gevolgen ondervinden. Al-  
ligt het niet precies in de route,  
het ligt toch dicht genoeg bij om  
eenig voordeel te genieten bij de  
vermeerderde scheepvaart. Daarbij,  
als overscheephaven voor de om-  
liggende landen is Curaçao reeds een  
centraal punt en zal bij uitbreiding  
van het verkeer zeer zeker aan be-  
langrijkheid winnen.

We mogen van geluk spreken, dat  
onze havenverbetering juist op tijd  
klaar zal komen.

Als na den oorlog de handelsvloot  
weer veilig uit zal varen en de han-  
delsbetrekkingen overal opnieuw  
zullen worden aangeknoopt, zullen  
ook de grootste schepen gemakke-  
lijk onze haven kunnen binnenloopen.

Reeds nu is het veilige vaarwater  
onzer haven 70 M. breed en 9 M.  
diep. Dat is in de meeste gevallen  
breed en diep genoeg. Maar nu  
wordt de vaargeul nog 10 Meter  
breder gemaakt en nog 1,80 M.  
dieper, zoodat de havenmond op  
een volle breedte van 80 M. bij een  
diepte van 10,80 komen zal.

Alleen schepen te groot voor het  
Panamakanaal, zijn ook te groot  
voor de haven van Curaçao. Nu,  
dat mag wel!

Onze berekeningen zijn gebaseerd  
op de eischen aan het meest mo-  
derne wereldkanaal gesteld.

We zijn dus zeker up to date.

Althans breedte en diepte van  
onze haven betreft.

Maar ook wat veilig binnenkomen  
betreft?

Toen indertijd werd voorgesteld  
de breedte van het vaarwater op  
100 M. te brengen, werd dit voorstel  
verworpen, omdat men vreesde, dat  
de veiligheid der haven er onder  
lijden zoude door te veel inkomende  
golfslag.

Is men nu zoo zeker, dat een  
breedte van 80 M. niet een dergelij-  
k verkeer gevolg zal hebben, zij  
het dan ook in mindere mate?

En de stroom!

Die kan zeer sterk langs onzen  
havenmond loopen en maakt de  
invaart nu juist niet gemakkelijk.

We mogen ons zelf voor alle ze-  
kerheid toch wel eens afvragen, of  
de havenverbetering nu werkelijk  
beëindigd is, als de voorgestelde  
diepte en breedte zal zijn bereikt?  
Zal de veiligheid der haven daar  
niet onder geleden hebben?

De ondervinding alleen kan dit  
uitmaken.

Wat we echter reeds nu kunnen  
doen, mogen we niet uitstellen tot  
later.

In den Heer PH. VAN DER BREGGEN  
bezit de Kolonie een uitstekend wa-  
terbouwkundige, die getoond heeft  
een zeer goeden blik te hebben op

onze havenwerken. Aan zijn oordeel-  
kundig onderzoek is het te danken,  
dat onze haven dit jaar klaar komt  
en niet aanbesteed behoefde te wor-  
den aan vreemden. Den Holland-  
schen naam heeft hij hoog gehouden  
en zich zelf een goeden naam ver-  
worven.

De Kolonie kan, gelukkig, nog  
een paar jaar over zijn deskundige  
leiding beschikken, terwijl de Heer  
VAN DER BREGGEN zelf zeker gaarne  
zal medewerken om onze haven zoo  
goed mogelijk te maken.

Daarom zouden we willen voorstel-  
len aan dezen Waterbouwkundige,  
die bewezen heeft den plaatselijken  
toestand goed te kennen, de vraag  
te stellen, wat hij denkt, dat gedaan  
kan worden om te grooten golfslag  
binnen de haven te voorkomen en te  
sterken stroom langs de haven te  
breken.

Mocht later, als de haven heelemaal  
klaar is, werkelijk last ondervonden  
worden van golfslag of stroom, dan  
behoeft die minder gewenschte toe-  
stand niet lang te duren, we weten  
ineens, wat er gedaan moet worden  
en behoeven niet te wachten op des-  
kundig onderzoek en advies.

Een golfbreker en stroomkeerder zal  
in geen geval overbodige weelde zijn,  
want reeds nu wordt van golf en  
stroom voldoende last ondervonden  
bij het in- en uitvaren, om dergelijke  
werken wenschelijk te maken.

Nuttig zullen die werken dus in  
ieder geval zijn.

Maar in de toekomst konden ze  
weleens noodzakelijk blijken, als onze  
haven anders bepaald minder veilig  
zou worden.

En nu kan van te voren over-  
wogen worden, wat in dergelijk geval  
gedaan moet worden, en hoe hoog  
de kosten zullen loopen.

## De automobiel in den tegenwoordigen oorlog.

Behalve de vrachtauto's, die ge-  
bruikt worden voor het vervoer van  
goederen, wapenen, munitie, menschen  
en alles wat het leger noodig heeft,  
neemt ook de sleepauto op dit  
oogenblik een zeer groote plaats in  
de uitrusting der legers in, voor het  
vervoer van zware verwonden. In  
het gebergte en over slechte wegen,  
waar zware kanonnen door paarden  
en ossen niet gebracht kunnen wor-  
den, zijn het alleen de sleepauto's,  
meermalen met een motorsterkte van  
150—200 P.K., die het mogelijk  
maken, dat in dezen oorlog het zoo  
noodige materieel toch ter plaatse  
komt.

Als beweegtracht voor geschut,  
hetzij om het te slepen, of om het  
zelf te dragen, ligt er voor den  
oorlogautomobiel 'n groot arbeids-  
veld open, waarop hij evengoed als  
bij 't personen- en goederenvervoer  
ook bezig is de paarden te verdrin-  
gen. Merkwaardig is het ten opzichte  
hiervan, dat de eerste wagen, die  
gemaakt is en die zich door eigen  
kracht voortbewoog, in 1765 reeds  
bestemd was, om kanonnen te trek-  
ken. De proeven daarmee genomen  
mislukten echter en thans na 150  
jaren is men zoover dat het denk-  
beeld van toen algemeen toepassing  
vindt.

Als trekkracht voor zware vuur-  
monden gebruikt men thans in alle  
buitenlandsche legers motorwagens  
met kettingbanden, waarmee het  
mogelijk is over terreinen te gaan,  
waarin zelfs de wielen voorzien van  
radgordels en ook de breede wielen  
der vrachtauto's blijven steken.  
Vermoedelijk zijn ook deze ketting-  
banden in gebruik bij de door En-  
geland gebruikte tanks en vormen  
zij een der hulpmiddelen, bij het  
voortgaan over onbegaanbaar ter-  
rein.

Bij de hierbedoelde motorwagens,  
die als trekkracht gebruikt worden,  
zijn de raden door een eenige d.M.  
breeden kettingrail omwonden, die

uit zware ijzeren platen bestaat, aan  
de buitenzijde van scherpe richels  
voorzien, terwijl ze ieder afzonderlijk  
beweeglijk zijn. Beweegt de wagen  
zich, dan rolt de ketting van het  
voorwiel af en bij het achterwiel op,  
zoodat er een breed spoor wordt  
gevormd voor de wielen, alsof de  
weg belegd was met breede buigzame  
T-ijzers. De druk van den zwaren  
wagen wordt dan over de geheele  
oppervlakte van den breeden ketting  
verdeeld, zoodat 'n weke bodem en  
kleine oneffenheden geen moeilijkhe-  
den opleveren bij het verplaatsen.

De 30,5 c.M. Oostenrijksche mor-  
tieren en de Duitse van 28 c.M.  
worden op deze wijze vervoerd. Ook  
Frankrijk en Engeland gebruiken  
voor het vervoer van hun zware  
vuurmonden deze motortrekkracht.  
Voor het vervoer van een batterij  
van 2 stukken van 30,5 c.M. mor-  
tieren, met bijbehorende munitie,  
behoeft men in Oostenrijk slechts  
drie van deze Daimler-motorwagens  
van 100 P.K., terwijl er honderd  
en meer paarden voor noodig zouden  
zijn.

In Rusland, waar de wegen wel  
het slechtst zijn, gebruikt men een  
soort straatlocomotieven, die Ameri-  
ka levert en die veel overeenkomen  
met die, welke Duitsland voor het  
vervoer van de 42 c.M. gebruikt.

Niet alleen de zware vuurmonden  
worden tegenwoordig door auto's  
vervoerd, maar ook de lichtere.  
Frankrijk heeft bv. voor zijn nieuwe  
batterijen van 10,5 " 12 c.M. auto-  
tractie ingevoerd. De auto, waarop  
de bediening, trekt hierden vuurmond  
en twee munitiewagens. Op effen  
terrein bereikt deze vuureenheid een  
snelheid van 12 tot 15 KM. Veel  
grooter is de snelheid, wanneer de  
vuurmonden op den automobiel zelf  
zijn geplaatst, zoodat dit bij het  
antiluchtaartgeschut het geval is.

In Duitsland heeft men automobi-  
elen met 6,5 c.M. Erhardt vuur-  
monden, die bovendien 140 projec-  
tielen medevoeren. In Frankrijk en  
Engeland heeft men de bekende 7,5  
c.M. kanonnen op auto's geplaatst  
als antiluchtaartgeschut. Alhoewel  
er omtrent dit punt geen zekerheid  
te krijgen is, blijkt toch uit alle  
berichten, dat ook het gewone ver-  
voer der veldkanonnen met paarden  
steeds afneemt. De tijd, dat dan  
ook bij de veldartillerie, al zou het  
slechts bij een deel van het wapen  
zijn, de paarden worden afgeschaffen  
en de automobiel het aangewezen  
vervoermiddel is, schijnt dan ook  
niet ver meer verwijderd te zijn.

Van direct voordeel is er sprake,  
waar de automobiel gebruikt wordt  
om de achter het front zoo noodige  
herstellingswerkplaatsen voor wape-  
nen en gereedschappen op te rich-  
ten. Steeds groter wordt dan ook  
in alle legers het aantal werkplaats-  
wagens, waarin men een draaibank  
en de andere noodige machines vindt.  
Al deze machines worden gedreven  
door een ingebouwd gelijktroom-  
dynamo, die op zijn beurt weer  
gedreven wordt door den motor van  
den automobiel. In Oostenrijk heeft  
men op deze wijze geheele auto-  
treinen, die het leger volgen en waar-  
van, volgens de berichten, de voor-  
deelen zeer groot zijn. Kleine her-  
stellingen aan geweren en vuurmon-  
den geschieden nu bijna op het  
slagveld, waardoor het vervoer van  
nieuwe en beschadigde wapenen van  
en naar de fabrieken zeer veel ver-  
mindert.

Een andere nieuwigheid op het  
gebied der autotechniek, welke eerst  
in dezen oorlog is uitgevonden, vor-  
men de verplaatsbare uitstoomin-  
richtingen of automobiel-stoomwas-  
scherijen, die we beschreven vinden  
in de „Schweizerische Militärische  
Blätter". Daar worden ze geroemd  
als zonder twijfel een van de meest  
waardevolle inrichtingen, die door  
den oorlog op het gebied van de  
automobielen zijn tot stand ge-  
komen.

De uitstoomerij bestaat uit een  
automobiel met drie aanhangwa-

gens, die samen een geheel vormen,  
waarin de vuile wasch van de sol-  
daten en in het bijzonder die der  
gewonden, uit de veldhospitelen ge-  
reinigd wordt en ontsmet. De auto-  
mobiel heeft behalve den sterken  
motor, een stoommangel. Op den  
eersten aanhangwagen is een stoom-  
ketel, een droogkast en een desin-  
fector geplaatst. Op den tweeden  
aanhangwagen een mechanisch ge-  
dreven waschmachine, een pomp  
voor koud en warm water, een  
wringmachine en een inrichting om  
het waschwater zacht te maken. De  
derde aanhangwagen dient als ma-  
gazijn voor den voorraad zeep, so-  
da, kolen, benzine, gereedschappen  
enz. De geheele wascherij behoeft  
slechts een personeel van 12 man  
om per dag 12 tot 15 000 K.G.  
waschgoed te reinigen. Van welk  
een groot nut deze wascherijen  
zijn, die zich voortdurend achter het  
front verplaatsen, met het oog op  
de reinheid en de gezondheid in het  
leger behoeft niet nader te worden  
uiteengezet.

Een andere nieuwigheid van de-  
zen oorlog vormen de automobiel-  
kapellen, waarvan die van Enge-  
land en Duitsland wel het best  
zijn ingericht. Aan de voorzijde is  
het altaar, dat door twee deuren  
van panterplaten, die aan de bin-  
nenzijde beschilderd zijn, kan worden  
weggesloten. Onder het altaar zijn  
grote kisten, waarin al het voor  
het H. Misoffer benoodigde, kan  
worden geborgen. Het tabernakel is  
rondom voorzien van panterplaten.  
Achter het altaar is de woning van  
den aalmoezenier. In de ruimte, die  
een groot raam heeft en ook elec-  
trisch verlicht kan worden, bevindt  
zich een tafel, een stoel en eenige  
kastjes, terwijl alles zoo ingericht  
is, dat, door het omslaan van het  
tafelblad, de wagen als biechtstoel  
is te gebruiken en dat men door het  
uitslaan van den stoel een zeer goed  
bruikbaar veldbed krijgt, zoodat de  
aalmoezenier daarin geheel zijn ver-  
blijf kan houden.

Wat de automobiel beteekent  
voor den veldpost, op die plaatsen  
van het front, die ver van een  
spoorwegstation gelegen zijn, be-  
hoeft niet te worden besproken. Be-  
kend is het, dat in Duitsland,  
voor den post aan het front, 800  
automobielen gebruikt worden, die  
dagelijks 1.5 miljoen K.G. brieven  
en postpakketten vervoeren.

Dat de automobiel, die in dezen  
oorlog voor het eerst op groote  
schaal gebruikt wordt, grooten in-  
vloed heeft op het verloop van den  
krijg is zeker, al kunnen we thans  
niet alles in vollen omvang zien.  
Dit zal eerst later blijken als de  
geschiedenis over dezen oorlog  
geschreven wordt. Zeker is het ech-  
ter, dat een groot deel van de over-  
winning der centralen onlangs in Ro-  
meë, ook op rekening moet komen  
van dit nieuwe hulpmiddel, waardoor  
het mogelijk is met artillerie en tre-  
nen wel over moeilijke bergpassen  
te komen, wat met vroegere vervoer-  
middelen niet uitvoerbaar was.

De Mde.

## Een Fransman over den Vrede.

Generaal Berthaut schrijft in „Le  
Petit Journal", dat Frankrijk den  
oorlog niet heeft gewild, hierbij uit-  
gaande van het feit, dat Frankrijk  
den oorlog niet heeft verklaard,  
en ook in het geheel niet er op  
voorbereid was. Duitsland is  
Frankrijk naar de keel gesprongen.  
Thans heeft Duitsland echter ge-  
noeg van den oorlog en verlangt  
innig naar den vrede. Zoolang ech-  
ter Duitschers nog op Frankrijk's  
grondgebied staan, kan er van een  
vrede geen sprake zijn. Wanneer de  
Duitschers werkelijk den vrede wen-  
schen, moeten zij eerst beginnen met  
ons grondgebied te ontruimen, zegt  
generaal Berthaut, en wie niet goed-  
schiks wenschte te gaan, moet er  
dan maar kwaadschiks worden uit-

geworpen. Frankrijk is echter niet  
alleen, en de vredesvoorwaarden  
moeten ook door onze bondgenooten  
worden goedgevonden. Aan vre-  
de kan derhalve eerst worden ge-  
dacht, indien de Duitschers niet al-  
leen Noord-Frankrijk, maar ook  
België, het bezette gedeelte van  
Rusland en Polen en verder Servië  
en Montenegro hebben ontruimd.  
Tot dan zullen wij en onze bondge-  
nooten ons met alle kracht verzet-  
ten tegen dezen misdadigen inval.  
Dit is onze plicht. Wij en onze bond-  
genooten zijn sterker dan Duitsch-  
land aan menschen, materiaal en  
geld. Het is mogelijk, dat de Duit-  
schers nog hier of daar een succes  
kunnen behalen, maar de definitieve  
oplossing van het vredesvraagstuk  
zal daarvan niet afhangen. Wij  
kunnen er zeker van zijn, dat wij  
waarschijnlijk in korter tijd, dan  
wij zelf denken, het einddoel hebben  
bereikt. Eerst dan zullen de vredes-  
onderhandelingen worden begonnen  
en de vredesvoorwaarden niet wor-  
den besproken, maar worden ge-  
dictieerd.

## René, een Kerel van Vlaanderen.

Onder dezen titel schrijft Pater  
L. J. Callewaert, die zich in Engeland  
aan de Belgische vluchtelingen toe-  
wijdt, in grappig West Vlaamsch:  
René is zijn naam. René, zegden  
de Engelschen van de stad, waar  
hij in het hospitaal lag, René is een  
sterk-gespieerde jongen van 22 zo-  
mers, van Vlamertinghe.

Het was, vóór den oorlog, een  
werkersjongen, een krikkebakker, een  
beetenbraker, een oogsttipper, een  
suikerdrooger in Frankrijk met den  
Vlamertingheploeg van Vlaamsche  
ejouwers. Hij had menige sterke  
pijpe gestopt uit den onuitputbaren  
tabakzak van den pastoor van de  
„Franschmans," pastoorke Denijs,  
nu de parochiehoofde, God weet waar  
zwerfende pastoor van Clercken, 't  
dorp der wereldberoemde borstel-  
leiders en scheerslijpers. „Wij hoorden  
dat pastoorke geern preeken,  
zei René, we kregen op onze duivel,  
tot we blauw en zwart waren, maar  
we hadden dat noodig, en we hadden  
er geern. Dat was 'n vent, we had-  
den er voor door 't vuur gesprongen."

René had sedert zijn vijftiende jaar,  
als een metselaar 'st het wrede  
Vlaamsche wroeterswerk in Frank-  
rijk medegemaakt en had onder de  
bijsterkrinkelende zonne, menig  
koornstuk afgepikt. Hij droeg de  
herinneringe aan zijn Franschmans-  
leven op zijne omentom getatoueerde  
armen, hij had daar door dagelijksch  
paardewerk paardetracht gekregen,  
was er ruw en wild geworden in zijn  
spreken en doen, maar hij had het  
geloof niet verbaard, zijn schapulier  
noch paternoster, noch moederszegen  
niet weggesmeten.

„Ik was wel soms dronken, mijn-  
heer de pastore, ik zwoer een vloekske,  
jawel lijk dat gaat, in 't werk, als  
ge nen duw moet geven, en 'k danste  
schrikkelijk geern, maar 't eerste dat  
ik deed als ik na 't seizoen uit  
Frankrijk kwam, 't was 's Zondags  
met al de „maatjes" te biechten en  
te communie te gaan. Ge moogt  
gelooven dat de pastore er van zwette,  
peis ne keer al zulke loebassen lijk  
wij." Dat was René in vredesstijf.

René was van het vermaarde derde  
jagers, mannen met pooten, kerels  
lijk dijkedelvers, stout lijk hellebran-  
ders, wreed lijk messenvechters, on-  
getemd en ontembaar. Zij zijn het  
ruwe erts van 't Vlaamsche volk,  
boschkanter, wildstroopers, mijn-  
werkers, en wat weet ik al, maar  
onverniet, en onbeschimmd, deugen  
zij dwersdoor lijk Vlaanderens grond,  
want er schuilt geen bedrog in hen.

René was korporaal benoemd voor  
zijn dapperheid en was met een zestal  
mannen van zijn keus gedurig op  
verkenningstocht geweest. Dat le-  
ventje in 't wilde ging hem. Hij  
was een duivel van een jongen en



had den Duitsch menige poets gebakken.

Op den dood had hij nimmer gedacht. Dat waren Gods werken. „en 'k stond goed in orde met Dezen van Hierboven,” zeide hij, en hij keek naar omhoog, en in dien opblik lag al de kinderlijke geloofsduidelijkheid van een Vlaamschen volksjongen. Begin November werd René gekwetst, met „schrappernels” letterlijk bezaaid, en half dood, half levend, langs Calais om, naar het hospitaal gevoerd in de Engelsche stad, waar het gedurig aanlanden van Belgische brokken van menschen een langzame weelacht verwekte uit de herten der duizenden toeschouwers.

Dan ben ik zachtjes getreden van bed tot bed en de zoete liefde van mijn Vlaamsche stem heeft de jongens gewekt uit hun droomen en vreemde visioenen, en herplaatst in 't lieve huisje onder moeders zegen.

Dan zette ik mij nevens René's bed, en sprak hem toe met stil ge-fluister: „Hoe is 't, jongen?” „Niet goed, mijnheer de pastore, zei hij in zijn slepend West-Vlaamsch, waar ben ik hier?” „In Engeland, jongen, en zijt maar gerust, 'k ben ook een West-Vlaming.” En een glans schitterde in zijn oogen om die melodie der moedertaal. „René, de dokter zegt dat ge geheel zijt, zoudt ge niet geren biechten?” „Waarom niet, mijnheer — en 'k kwam er zoo eenvoudig-overtuigend uit — wij, Vlamingen, zijn toch allen katholieken,” en René biechtte lijk men maar een keer biecht in het leven, namelijk in 't aanschijn van den dood, en al de oogen van het hospitaal keken vreemd op naar die bediening van het Sacrament, zoo eenvoudig en goedmoedig. 't Katholiek geloof was binnengetroden in dat protestantsche hospitaal, en 't werd eerbiedig ontvangen. 't Kwam er immers binuen tot sterking en steun van een stervende held, wien Engeland moest dankbaar zijn.

'k Kwam wat later terug en gaf hem de heilige Communie. De protestantsche nurses in haar wonderbare beleefdheid en verdraagzaamheid hadden het tafeltje bereid met wit linnen, een kruisbeeld, twee brandende kaarsen en een glas water. Daarna gaf ik hem het heilig Oliesel, zalf en balsem op bloedige wonden, terwyl René aldaar door weesgroetjes bad. Hij bleef in leven, maar leed veel.

Als het lijden te fel was, dan kroop hij diep onder de dekens, en deed alsof hij in de zaal niet was om niemand te moeten storen. De anderen mochten om zijn lijden toch niet lijden, en 't zou wel een keer beteren. Arme jongen, zijn rug en zijn billen waren letterlijk één schrapnellwonde, een halve vuist diep en breed en dat rood vleesch was zoo akelig en als het geel rijpte, het was zoo afstootelijk. Hij moest op zijn buik liggen, met zijn armen gekruist op 't hoofdkussen, weken lang, tot hij elken dag wat meer op de eene zijde draaien mocht, maar voorzichtig en niet te ver. Hij was een menschenvond en lijk hij zelf zei: „De dokter en de nurses moosch-u met mij lijk met 'n zakdoek en ik die luttieren durfde met heel de wereld.”

Binnen de negen maanden hospitaalleven werd hij vijftienmaal geopereerd! „Ze snijden in mij; schertste hij, lijk beenhouwers in een venster, en nochtans; mager en taal als ik ben, 'k heb geen vleesch te veel.” Bij de laatste operatie was het 't vijf en dertigste schrapnellstukje, (dat uitgehaald werd uit vleesch en been. „En 't zitten er nog in, loech René, 'k voel ze krevelen en kittelen, maar aan dat luizegoedje is er geen dent aan.” „Nu hebt ge ijer in u,” antwoorde ik. „Ijzer van den Ijzer,” wervoor hij: 't is eenigste vaderlandsch woord, dat hij uitsprak. Hij behoorde immers tot die jongens, die nooit spreken over groote dingen, omdat ze niet weten dat ze elken dag groote dingen doen.

Langzamerhand echter, half genezen tusschen twee operatiën, sukkelde en kreupelde René op, veege de zaal schoon, omdat hij geen werkte en bewees zijne dienstvaardigheid aan de vele Engelsche gekwetsten, die dag op dag inkwamen. Ondertusschen maakte hij oorlogstrategie tot een gat in den nacht met een of ander Tommy, die maar niet wilde verstaan, dat Engeland den Duitsch niet zou plat slaan lijk een huis, in een paar maanden. Hij zong de Tommyliedjes mee, en maakte helsch lawijd, en smeet er zijn eigen Vlaamsche kermisdeuntjes tusschen van Trezeke en Marianneke.

Hij had nooit geklaagd en zou nooit klagen. Hij was opgevoed met pap en aardappelen, met een frank drinkgeld 's Zondags was hij door 't leven gegaan, en hij wenschte niet meer. Hij wist niet waar hij het had verdiend zoo wel gedaan te zijn nu. Elken morgen ontving hij pakjes met druiven, chocolade, bananen, citroenen, cigaretten, hij wist van waar noch van wie. Er zaten wel papiertjes tusschen met handteekens van Annie, Maggie,

Nellie en Keaty, maar „kijkt 'n keer, mijnheer de Pastere, zei hij, 'k ben hier nog nooit uit 't hospitaal geweest en 'k heb een keus om te trouwen. Kunt ge me daar geen raad in geven.” — Jawel, René, niet meer handzoentjes te geven van verre door het venster.” „Pasters weten toch alles, zei René, en ondertusschen had hij al de soldaten uitgenoodigd om te peuzelen samen aan al die liefdesgeschenken. „Laat ze maar pakjes zenden, zei René, ze moeten maar zoo zot niet zijn. 'k Zou niet graag trouwen met een Engelsche. 't Zijn meisjes genoeg in Vlaanderen, die hebben handen om te werken en 't zijn geen modepoppes.” Dat was René's liefdesfilosofie: kort, raak en klaar.

's Zondags later, werd hij in automobiel naar de mis gevoerd, en 't volk at hem bijna op, klaar van nieuwsgierigheid. Als ik in 't Vlaamsch preekte, zag ik René met 't keersaaksche van zijn hand een traan wegpijken en angstig rondkijken of iemand het gezien had. Als 't een Engelsche pastoor was, die sprak, zat René hem dwaas aan te kijken, hij verstond er geen gebenedijd woord van en bijzonderlijk de pastoor sloeg op den preekstoel niet, en die dat niet kan, kan niet preeken. „Ge hadt ne keur onzen pastoor van Vlamertinghe moeten horen slaan op kermisavond tegen 't dansen,” zei René. „Ja, maar hebt ge daarvoor gelaten van te dansen, vroeg ik.” „Ba, neen, maar die pastoor kon dat verduiveld schoon zeggen.”

Sedert werd René van soldatendienst ontslagen, en werkt in een munitiefabriek. Hij kreupelt wat, of beter sleept zijn been, moet soms in vochtig weder, van de hevige pijn een dag in bed liggen, maar hij is op goeden voet. Naar al zijn „nursen” schrijft hij liefdebrieven, in een Vlaamsch-Engelsch, en de slooren weenen er bij, om zooveel kiesche dankbaarheid. Hij zendt mij zijn portret met dezen brief:

Mijnheer de Pastere,

Ik ben nog altijd in volle gezondheid en ik verwacht van u hetzelfde. 'k Ben hier te huis bij een Iersche familie en die menschen zijn lijk engels voor mij! 'k Werke voor den oorlog. 'k Make „shells” en 'k win nog al goed geld, zonder me dood te werken. Ik ga alle Zondage een uur verre naar de kerke. Ik zend u hier een papiertje van 10 schellingen voor de soldaten van de front. 'k Zou nog wel willen weer gaan om dien leelijke Duitsch een stamp op zijn broek te geven. De dokter zegt, dat ik nog heel rechte zal komen. Nu met tijd en boterhammen zal 't wel gaan! 't Zijn Gods werken, mijnheer de Pastere, en tot later. 'k Zal u altijd geren zien. Geef me een kruiske als u belieft.

RENÉ.

### Een gevecht met een „luchtomnibus.”

Den vlieger van den Engelschen patrouilledienst geeft met toestemming van den censor in het „Cornhill Magazine” een verhaal van een gevecht, dat hij had met een Duitschen „luchtomnibus” en dat gunstig voor hem is verlopen.

Hij vertelt van de monster-vlieg-machine, die de Engelschen schertsend dien merkwaardigen naam geven, o.a. het volgende:

„Wij hebben dezen omnibus den „boeman met twee staarten” genoemd, omdat hij in plaats van één, twee fuselages heeft, met een motor van 150 paardkracht aan het voorreinde van beiden. Tusschen de beide fuselages in, bevinden zich in „het schuitje” drie personen, n.l. de man, die de machine bestuurt en twee soldaten, die de machinegeweren, welke naar voor en naar achter kunnen schieten, bedienen.

Het is een groote, zware tweedeker met enorme draagvlakken, veel grooter dan een der machines, waarover wij thans beschikken. Volgens sommigen heeft het vliegtuig behalve de beide trekkende motoren, ook nog een derde, die door zijn schreef een stuwendekracht uitoefent. Deze motor zou volgens sommigen op het achterreinde van het schuitje geplaatst zijn, maar dat geloof ik niet.

De „omnibus” heeft een snelheid van 90 Engelsche mijl per uur en is dus grooter, sneller en zwaarder bewapend dan een onzer eigen gevechtsmachines, waarvan wij zooveel houden.

Het nadeel der machine is echter natuurlijk, dat zij te log en te moeilijk is in de bediening is. De Duitschers zijn erg trotsch op hun luchtomnibus, maar toch heeft nog geen huiner ons boven onze eigen linies durven aanvallen, wat natuurlijk een groot nadeel is.”

De schrijver van het artikel bestuurt een patrouille-tweedeker, gewapend met een machinegeweer, een gewoon geweer en twee pistolen, toen hij de „twee staarten” ont-

moette en er ontstond een gevecht, dat bijna een kwartier duurde. „Een van de machinegeweren van de Duitse machine was reeds bijna dadelijk onbruikbaar gemaakt,” verhaalt hij, „maar het onze weigerde eveneens.

Toen volgde gedurende een vijf minuten een opwindende jacht, waarbij wij de gemakkelijker bestuurbaarheid van onze machine tegen de grootere snelheid van de vijandelijke moesten uitspelen. Nu en dan schoten wij met de revolvers op hen, als hij er in geslaagd was om dicht genoeg bij ons te komen om ons met zijn tweede machinegeweer te lijf te gaan.

Al dien tijd trachtte mijn waarnemer ons machinegeweer in orde te maken. Hij nam het zelfs geheel uit elkaar, verwijderde de overblijfselen van een slecht gemaakte patroon uit het mechanisme en zette dat weer ineen; een kranig stukje werk in een vliegmaschine, die voortdurend daalde en steeg en draaide en zweekte, en dat alles onder het vuur van den vijand.

Toen het machinegeweer hersteld was hervatten wij het gevecht, slaagden erin een der motoren en het tweede machinegeweer van den vijand onbruikbaar te maken en ten slotte den bestuurder buiten gevecht te stellen.

Wij daalden 4000 voet ver met de vijandelijke machine mede; toen ontarde de daling in een val en ofschoon wij het niet op den grond hebben zien neerkomen, moet het daarbij geheel verpletterd zijn.

### 100,000 Kinderen geadopteerd.

De zoon van den rijksten man ter wereld, den petroleumkoning John D. Rockefeller, wil 100,000 door den oorlog vaderloos geworden kinderen adopteeren en op zijn kosten opvoeden. De jonge Rockefeller heeft berekend, dat hem dat gedurende 15 jaar jaarlijks 65 miljoen francs zal kosten. Verscheidene Amerikaanse geld-aristocraten hebben Rockefeller hun steun toegezegd.

### De Paus en de krijgsgevangenen huivaders.

Zooals wij reeds meldden, heeft de Zwitsersche Bondsraad er in toege stemd om bij wijze van proef 100 Fransche en 100 Duitse krijgsgevangenen huivaders in Zwitserland onder te brengen.

Dit initiatief, gelijk men weet, van den H. Vader uitgegaan, vond oorspronkelijk nog al eenige tegenkanting bij den bondsraad, wijl deze absoluut het aantal aldus te interneeren krijgsgevangenen niet kon schatten en de keuze zeer willekeurig geacht werd. De vertegenwoordiger van den H. Stoel, te Bern, mgr. Marchetti Selvaggiani wist dezen tegenstand echter te overwinnen, zoodat nu krijgsgevangenen huivaders met minstens 3 kinderen die reeds 18 maanden in gevangenschap doorgebracht hebben, de zegeningen van de vredesactie des Pausen zullen kunnen genieten.

### De Strijdmacht der Vereenigde Staten.

De marine-correspondent van de „Times” wijdt een belangwekkend artikel aan de vlootmacht der Vereenigde Staten. Allereerst gaat de schrijver na, welke pogingen er in den laatsten tijd gedaan zijn om tot een uitbreiding van deze vlootmacht te komen en geeft hij de plannen aan, die op het oogenblik ahangig zijn voor de productie van oorlogsmateriaal, de bescherming der havens en handelswegen, de oprichting van een vlootreserve en een reserve voor de kustverdediging met behulp van particuliere jachten en motorbooten. Vervolgens geeft de correspondent eenige bijzonderheden over de commissie van uitvindingen onder voorzitterschap van den grooten uitvinder Edison, welke commissie ten dienste van de Amerikaanse strijdmacht werkt. Alsdan wijdt de schrijver uit over het uitgebreide vlootprogramma, over 1917—1921, dat is aangenomen en hetwelk gericht is op de vorming van een vloot-standaard van 48 slagschepen van het dreadnought-type. Geen schip, dat onder den voorgenoemen bouw valt, is nog op stapel gezet, maar er zijn contracten afgesloten voor 82 schepen, waaraan begin Juli de hand zal worden gelegd.

Wat de tegenwoordige vlootmacht van Amerika betreft, dit land bezit volgens de laatste officiële vlootstatistiek van vóór den oorlog geen slagkruisers, doch 17 pantserkruisers. Onder de voltooidde slagschepen bevonden zich acht dreadnoughts, alle bewapend met 12-duimskanonnen. De meest moderne daarvan is de „Arkansas” van 26.000 tons. Er zijn intusschen 6 dreadnoughts bijgebouwd, alle bewapend met 14-

duimskanonnen, n.l. de „Texas” en „New-York” (elk 27.000 tons), de „Nevada” en „Oklahoma” (elk 27.500 tons) en de „Pennsylvania” en „Arizona” (elk 31.400 tons).

De laatste twee schepen bezitten niet minder dan twaalf 14 duimskanonnen.

Verder zijn er in aanbouw vijf andere slagschepen, waarvan er drie meer dan half voltooid zijn.

Eerst na het begin van den oorlog hebben de Amerikaanse marine-autoriteiten de waarde der slagkruisers ten volle erkend. Op het nieuwe vloot-program staan zes van deze schepen. Op het oogenblik echter zijn de eenige bepantserde schepen, waarover men, behalve de slagschepen beschikt, die van het oudere en langzamere type van bewapende kruisers. De meest moderne daarvan zijn de vier schepen van de Tennessee-klas van 14.500 tons, welke als voornaamste wapen vier 10 duimskanonnen aan boord hebben. Deze schepen werden in 1906—1908 voltooid. Aan snelvarend, lichte kruisers komt de Amerikaanse vloot iets tekort. Slechts 3 schepen van dit type zijn tijdens de laatste 10 jaren op stapel gezet. Deze 3 schepen werden in 1908 voltooid en hebben een snelheid van ongeveer 26 knopen. Hun bewapening bestaat uit twee 5 duims en kleinere kanonnen. Behalve de 16 lichte kruisers, die op de effectieve lijst staan, zijn dit de eenige schepen, welke in snelheid en capaciteit de talrijke snelvarende lichte kruisers nabij komen, welke Engeland en Duitschland in de laatste jaren hebben bijgebouwd. Op het nieuwe program staan 4 schepen van deze soort van het type van 35 knopen snelheid, met een bewapening van acht 6-duimskanonnen en 12 torpedo-lanceerbuizen. Elk van deze schepen voert vier vliegtuigen mee aan boord.

Wat de torpedojagers betreft, bezit Amerika ongeveer 70 torpedojagers voor effectieven dienst, welke alle sinds 1900 zijn gebouwd. De laatste booten van deze soort werden in 1915 gebouwd, zijn zes in getal, hebben een waterverplaatsing van 1110 tons en een snelheid van ongeveer 30 knopen en bezitten vier 4-duimskanonnen met vier torpedo-lanceerbuizen.

Wat de onderzeeërs aangaat, daarvan heeft Amerika er thans ongeveer 50 in gebruik en 31 komen er nog ter beschikking, waaronder er verscheidene zijn met meer dan 1.000 tons waterverplaatsing. Deze booten zullen een snelheid hebben van 20 knopen aan de oppervlakte en 12 knopen onder water met een bewapening van tien torpedo-lanceerbuizen en enkele 12 ponders kanonnen. Op het nieuwe program staat 9 vloot-onderzeeërs en 58 kust-onderzeeërs.

Wat de landmacht van Amerika betreft, daarvan geeft de militaire correspondent van de „Times” eenige bijzonderheden. Zij bestaat uit een regelmatig leger, een georganiseerde milite of een nationale garde. Het regelmatig leger telt 4847 officieren en 111.305 man van lagere rang. In theorie bestaat een veldleger uit 3 divisies, 9 brigades, 27 regimenten, 81 bataljons, is 36.450 man infanterie.

De artillerie telt slechts 33 batterijen, w.o. 18 veld- en 12 bergbatterijen. Er is echter een uitgebreide kustartillerie.

De nominale sterkte der milite bedraagt 150.000 man. Zij omvat infanterie, cavalerie en artillerie.

Amerika heeft verder het recht zoo noodig al haar mannelijke burgers van 18 tot 45 jaar op te roepen, met enkele uitzonderingen.

### Het kanonvuur aan het Sommefront.

In de „Daily News” geeft de oorlogscorrespondent James Douglas de volgende beschrijving van het ontzettende kanonvuur aan het Sommefront:

„Het is niet mogelijk iemand een denkbeeld te geven van het Engelsche kanonvuur aan de Somme, noch wat den omvang, noch wat het resultaat betreft. Het vernietigt geen dorpen, maar het vaagt ze van den aardbodem weg.

„Na den oorlog zullen reizigers de plaatsen zoeken, wier namen thans zoo beroemd zijn geworden. Maar zij zullen ze niet vinden. Zelfs de ruïnes bestaan niet meer.

„En toch kan men zitten luisteren naar het gerommel der kanonnen, dat de lucht vervult, en zich voorstellen, dat er duizend onweders tegelijk losgebarsten zijn. De taal is zoo arm, dat wij geschutvuur moeten omschrijven in uitdrukkingen, die aan den donder ontleend zijn. Maar de donder gelijkt evenveel op het Somme-bombardement, als een torneeldonder op den echten.

„Hebt ge ooit een onweder gehoord, dat een dag op zijn hevigst aanhoudt, zonder ooit een oogenblik rust? Zoo iets kan men zich

niet voorstellen, want zelfs het hevigste onweder heeft tusschenpoelen van stilte. Men kan de stilte tusschen de slagen hooren.

„Maar aan het Somme-front is dat niet mogelijk. De kanonnen-donder duurt onophoudelijk voort, zonder dat de geluidstrillingen ooit rusten. Het is een zee van gedonder, die de lucht van horizon tot horizon vervult. En in die zee daveren nu en dan hevige stooten en slagen, die het regelmatig gedreun overstemmen. Die titanische stooten en slagen zijn als donderslagen, die den donder overdonderen; als donder die den donder hevige slagen toebrengt.

„Men gevoelt hoe het rythme van het normale kanongedreun verdoovent de slagen krijgt van gigantische geluiden, slagen die het vernielen en verpletteren; hevig, geweldig geluid, dat door nog ontzettender geluid overdreund wordt.

„De schaal der geheele symphonie is zoo kolossaal dat ge niet begrijpen kunt dat zij een werk van menschen kan zijn, en onwillekeurig denkt ge aan een monsterachtig natuurverschijnsel.

„En toch weet ge, dat er duizenden Duitse, Fransche en Britsche kanonnen in dit helse orkest medewerken. Hoeveel het er zijn? Wie weet het! Heeft ooit iemand beproefd het kanongedonder aan de Somme op de gramfoon op te nemen? Dat moest eigenlijk ter wille van het nageslacht geschieden. Die reusachtige tamboers die op hun reusachtige trommels slaan tot de lucht vol is met hun geroffel — heeft Europa, heeft Amerika ook een flauw denkbeeld van dit ontzettende, dat den hoorder het bloed doet stollen van afschuw? Alleen soldaten kunnen dat kennen.

### Boelcke.

Naar aanleiding van den dood van kapitein Boelcke, schrijft de „Kreuzzeitung”:

Boelcke heeft bij den strijd in de lucht in een vorm, dien de verbitterde strijd in het Westen geschapen heeft, veel nieuwe regels ingevoerd. Voor hem betekende de strijd in de lucht een wetenschappelijk probleem en hij heeft zijn leven gewaagd aan de oplossing daarvan. Hij zag bijtijds in, dat bij de met alle midelen van de techniek werkende wijze van oorlog voeren, de hoofdzak voor den verdiger hierin bestond, dat hij den vijand, die boven onze linie kwam om te vernemen, meedoogenloos vernietigde. Hoe meer vijandelijke vliegers en vliegtuigen voor de oogen van den vijand vernietigd worden, des te moeilijker is het voor dezen, gewichtige besluiten te nemen, waaraan hem anders de uitvoerige berichten van de vliegers konden helpen. Daarom ging Boelcke iederen vijandelijken vlieger, die aan den horizon opdook, tegemoet en maakte hij dezen onschadelijk, voor dat hij te ver boven ons gebied kon komen. Als een adelaar schoot hij, die als met zijn eendekker samengegroeid was, uit geweldige hoogte naar beneden. Men hoorde dan het scherpe tikken van zijn machinegeweer en in het volgende oogenblik begon de vijand te ziaken. Met schrikwekkende zekerheid, met een koelbloedigheid, die hij in talloze gevechten had verworven, nam Boelcke den vijand op het vizier en bracht hij hem in weinige seconden, bijna altijd bij den eersten aanval, een doodelijk schot toe. Als dan de vijand in normale zweefvlucht of in wervelende val naar beneden schoot, dan vervolgde de kleine Fokker hem, tot hij beneden was gekomen. Eerst dan ging Boelcke weer omhoog. Men kan er nog niet over spreken, hoe Boelcke gevochten heeft en welke methode hij heeft ingevoerd. Maar één ding is zeker de leerlingen, die hij heeft opgeleid, zullen in zijn geest verder vechten. Wij, noch de vijand, zullen hem ooit vergeten.

## DE OORLOG.

Daar staan we op het onverwachte voor een groote revolutie in Rusland.

De Doema, door den Czar zoo herhaaldelijk ontbonden, en telkens belemmerd in haar bijeenkomst, heeft ten slotte de teugels van het bevel zelf in handen genomen.

Alles was in stilte zoo volledig mogelijk voorbereid.

Verleden week lazen we nog, dat de vergadering van de Doema door den Czar weder was uitgesteld.

En nu vernemen we plotseling, dat de Doema het Ministerie heeft ontslagen, als innerlijk bedorven en niet in staat om te regeeren in 's lands belang.

Onmiddellijk werd de Doema gesteund door het Garnizoen van Petersburg en Moscou, de twee voor-







\*Wijgende verlangen naar vrede der volkeren van de bondgenooten van Groot-Brittannië

Elke dag waardoor de vreeselijke worstelstrijd verlengd wordt, brengt nieuwe verwoestingen, nieuwe ellenden, nieuwe verliezen aan menschenlevens.

Elke dag, die den oorlog zal doen verkorten zal aan beide zijden duizenden dappere soldaten het leven doen behouden en zal een weldaad zijn voor het gekweld menschen.

De Keizerlijke Regeering, zou voor haar eigen geweten, voor het Duitse volk en voor de geschiedenis de verantwoordelijkheid niet kunnen aanvaarden wanneer het niet alle middelen bezigde om het einde van den oorlog te bespoedigen. Zij had het verlangen en de hoop daartoe langs den weg der onderhandelingen te kunnen geraken.

Daar de tegenstanders op deze poging om dien weg te bewandelen geantwoord hebben door de aankondiging van een verdubbeling van den strijd, moet de Keizerlijke Regeering, om de menscheid in verheven zin te dienen en in de oogen van haar eigen volk niet een zware fout op zich te laden alle wapens te baat nemen om den strijd, waar toe zij om haar bestaan te verdedigen, genoodzaakt werd, voort te zetten.

Zij ziet zich dus verplicht om de beperkingen, tot dusver aangelegd in het gebruik van de middelen in den strijd ter zee, op te heffen.

In het vaste vertrouwen dat het Nederlandsche volk en de Nederlandsche Regeering de beweegredenen tot het besluit en de noodzakelijkheid, die daartoe leidden zullen beseffen, hoopt de Keizerlijke Regeering dat de Nederlandsche Regeering den nieuwen staat van zaken van het hooge standpunt harer onpartijdigheid zal beoordeelen en dat zij op deze wijze ook harerzijds zal bijdragen tot het tegengaan eener nog grootere ellende en van te vermijden opofferingen van menschenlevens.

De bijgevoegde memorie zal u in staat stellen, u rekenschap te geven van de bijzonderheden van de outworpen maritieme maatregelen.

Ik neem de gelegenheid te baat enz.

(get.) ROSEN.

Hierna volgt in het Duitsch de omschrijving, van de afgesloten gebieden, die thans wel voldoende bekend verondersteld kunnen worden, beneven de eveneens bekende uitzonderingsbepaling in het belang van het passagiers- en postverkeer van Nederland naar Engeland, tusschen Vlissingen en Southwold, met de aanduidingen hoe de schepen die dien dienst onderhouden gekenmerkt moeten worden, enz.

Op deze nota van den gezant dr. Rosen heeft Minister Loudon den 7en Februari 1917 geantwoord met het volgende schrijven aan den Duitschen gezant, dat hier, weder uit het Fransch vertaald, een plaats vindt:

Mijnheer de Gezant.

Ik had de eer uw nota van 31 Januari ll. A 390, te ontvangen, bij welke Uwe Excellentie wel ter mijner kennis heeft willen brengen, dat de keizerlijke regeering zich genoodzaakt ziet tot opheffing van de beperkingen, tot dusver aangebracht in het gebruik harer strijd-middelen ter zee.

Deze nota ging vergezeld van eene memorie, bevattende de bijzonderheden der outworpen maritieme maatregelen, zoowel op de Noord zee, het Kanaal en het gedeelte van den Atlantischen Oceaan als in de Middellandsche Zee.

Bedoelde maatregelen komen neer op het instellen van twee uitgebreide zeegebieden, waarin het verkeer, onder onverschillig welke vlag, onzijdig of vijandelijk, door de wapens zal worden gekeerd en waarin de schepen zich aan vernietiging zullen blootstellen.

Wat de Noordzee betreft, is het gebied zoodanig getrokken, dat een vrije doortocht voor de Nederlandsche scheepvaart openblijft; daarentegen is in het Oostelijk gedeelte van de Middellandsche Zee de doortocht geheel afgesloten tusschen Port Said en het vaarwater, dat leidt van Gibraltar naar Griekenland, zoodat de weg naar Indië, die van zoo aanmerkelijk belang is voor den handel van Nederland, als koniale mogendheid, afgesneden wordt.

Harer Majesteit's Regeering heeft meer dan eens in den loop van den oorlog haar zienswijze kenbaar gemaakt ten aanzien van de willekeurige grensbepaling door de oorlogvoerende mogendheden van een gedeelte der zee als gebied voor de militaire krijgsvirrichingen bestemd en waar het handelsverkeer aan gaven is blootgesteld.

Zoo heeft zij bij een nota van 16 November 1914, tot den gezant van Groot-Brittannië gericht, ge-

protesteerd tegen de aanwijzing van de Noordzee als militaire zone, waarin de handelschepen en de visschersvaartuigen gevaar liepen, tenzij zij nauwkeurig de door de Britsche admiraliteit te verstrekken aanwijzingen in acht namen.

De Nederlandsche Regeering protesteerde evenzeer, bij de Memorie d.d. 12 Februari 1915 tegen de verklaring door de Duitse Regeering van een groot deel der Noordzee en van het Kanaal tot oorlogsgebied.

In deze beide gevallen deed Harer Majesteit's Regeering opmerken, dat, naar het volkeurecht alleen de onmiddellijke actiesfeer der militaire krijgsvirrichingen van de oorlogvoerende het militaire gebied vormt, waarin een oorlogvoerende het recht van toezicht kan uitoefenen.

Een gebied van een oppervlakte als de geheele Noordzee of van een groot gedeelte der zee en van het Kanaal kon, naar hare meening, niet worden beschouwd als de onmiddellijke actiesfeer der krijgsvirrichingen; door dergelijke streken als militaire zone te bestempelen, werd een ernstige inbreuk gemaakt op het grondbeginsel van de vrijheid der zeeën.

Waar beide voornoemde gevallen aanleiding konden geven tot een protest van de zijde der Nederlandsche Regeering, ziet zij zich met te meer reden verplicht zich met de uiterste kracht te verheffen tegen het stelsel dat thans door Uw Excellentie's Regeering wordt ingesteld, een stelsel dat niet alleen uitgestrekt wordt tot veel uitgebreider gebieden, maar dat ook omvat den voorbedachtelijken aanval op onzijdige schepen, welke lading of bestemming zij ook mogen hebben en zonder onderscheid te maken of hun aanwezigheid in bedoelde gebieden vrijwillig is dan wel het gevolg van omstandigheden, onafhankelijk aan hun wil.

Zelfs als de Keizerlijke Regeering den maatregel, dien zij zoo juist nam, met den naam blokkade had bestempeld zou de vernietiging zonder genade van elk onzijdig schip, dat zich naar een vijandelijke haven begeeft, of deze verlaat, strijdig zijn met het volkenrecht, dat slechts verbeurdverklaring en niet vernietiging kent van schepen die de blokkade trachten te breken.

Overigens zou de benaming blokkade, welke de Regeering terecht vermeed te gebruiken klaarblijkelijk niet passen voor de onmetelijke zeeuitgestrektheid, begrepen in elke der beide militaire krijgsvirrichingsgebieden, aangeduid in de Memorie mij door Uwe Excellentie overhandigd.

Te minder zou dit kunnen, waar uit een oogpunt van internationaal recht de blokkade alleen gericht is tegen het verkeer op de havens van den tegenstander en op geen enkele wijze tegen de directe scheepvaart tusschen twee onzijdige landen.

Nu heeft de keizerlijke Marine bevel ontvangen in de bovenbedoelde gebieden alle schepen, welke zij ontmoet te vernietigen, zonder het minste onderscheid te maken tusschen die, welke zich, naar een vijandelijke haven begeven of die daaruit vertrekken en die, welke varen tusschen twee neutrale havens, zonder een vijandelijke haven aan te doen.

Getrouw aan het beginsel dat, zij voortdurend voorop stelde gedurende dezen oorlog, kan Harer Majesteit's Regeering in de vernietiging van onzijdige schepen door oorlogvoerende slechts eene schending van het gevestigde volkenrecht zien, om nog te zwijgen van de aanranding van de wetten der menscheid, indien zij plaats had zonder eenige bekommering over de veiligheid van de zich aan boord bevindende personen.

De verantwoordelijkheid voor de eventueele vernietiging van Nederlandsche schepen in de gebieden, waarvan sprake is en voor het verlies van menschenlevens, dat daardoor zou worden teweeggebracht, zal op de Duitse regeering terugvallen.

Hare verantwoordelijkheid zal in het bijzonder zwaar zijn in de te voorziene gevallen, waarin die schepen worden genoodzaakt zich binuen de gevaarlijke zone te begeven, door dwang van de zijde der oorlogschepen van den vijand, die het onderzoekingsrecht uitoefent.

Aanvaard, enz.

(get.) LOUDON.

## Buitenland.

### De Spaansche Protest-Nota.

Het antwoord van de Spaansche regeering op de Duitse nota over den duikboot-oorlog luidt als volgt: Wij kunnen niet ontkennen, dat

deze nota een zeer pijnlijken indruk op ons heeft gemaakt. De streng neutrale houding, die Spanje sedert het begin van den oorlog aangenomen heeft, geeft het recht te verlangen, dat zijne onderdanen, die zich met den handel bezighouden, niet in zoo ernstig levensgevaar worden gebracht.

Deze houding geeft het land eveneens het recht te verlangen, dat zijn handel niet in dergelijke mate belemmerd of gestoord wordt in het gebied, waarin de keizerlijke regeering verzekerde, dat zij, om haar doel te bereiken, gedwongen is, al haar wapenen te gebruiken en alle beperkingen bij het gebruik der strijdmiddelen op te heffen.

Voordat de Duitse regeering deze beperkingen opgeheven had, protesteerde de Spaansche regeering reeds, wijl zij deze beperkingen niet voldoende achtte.

Daar de door Duitschland aangekondigde oorlogsmethodes tot een niet verwacht en ongekend uiterste gebracht zijn, moet de Spaansche regeering met het oog op hare rechten en neutraliteit met nog grooter klem een even duidelijk, als nadrukkelijk protest aan de Duitse regeering richten.

Tevens moet de Spaansche regeering elk noodzakelijk voorbehoud maken wat de groote verantwoordelijkheid betreft, die de Duitse regeering met het oog op het verlies aan menschenlevens, dat haar optreden veroorzaakt kan, op zich neemt. In het bijzonder en in de eerste plaats is de Spaansche regeering van meening, dat het dooen van non-combattanten en neutralen, bijv. van Spanjaarden, in strijd is met de beginselen, die door alle naties, ook in de tijden van hare grootste macht, gerespecteerd zijn.

Indien de Duitse regeering zooals zij beweert, gelooft, dat het Spaansche volk en zijn regeering het oog niet willen sluiten voor de redenen, die Duitschland tot zijn besluit geleid hebben en dat wij bereid zijn onzen steun te verleenen, om nieuwe ellende en nieuwe offers aan menschenlevens te voorkomen, moet de Duitse regeering tevens begrijpen, dat de Spaansche regeering, die bereid is, om, zoodra het oogenblik gekomen is, elke poging om den vrede tot stand te brengen, te steunen of zelf het initiatief te nemen, niet een buitensporige oorlogvoering als gewettigd kan erkennen.

Ondanks de rechten van Spanje als neutrale mogendheid en ondanks de nauwgezette vervulling van de plichten, die de neutraliteit mede brengt, bemoeilijkt deze oorlogvoering zijn verkeer ter zee, ja, belemmert dien, hetgeen zijn economische positie moeilijk maakt en het leven zijner onderdanen met ernstig gevaar bedreigt.

De Spaansche regeering, die meer dan ooit aan het recht, dat aan hare zijde is, vasthoudt, twijfelt er niet aan, of de Duitse regeering zal zich door de gevoelens van vriendschap, die beide landen verenigen, laten leiden en ondanks de zware eischen van den oorlog de middelen vinden, om aan deze bedenkingen tegemoet te komen; het indienen van dit protest is een onafwijsbare plicht van de Spaansche regeering, die het leven harer onderdanen moet beschermen en de onschendbaarheid harer soevereiniteit handhaven, opdat het nationaal bestaan niet ondermijnd wordt. Om deze redenen voelt de regeering van Zijne Majesteit zich door recht en gerechtigheid gesteund.

### Ver. Staten van Noord-Amerika.

In een rede van Secretaris Lansing, gehouden op een banquet van Amherst alumni, te Washington, D. C., verklaarde deze dat Amerika ontzeggelijk in groot gevaar verkeerde van tot oorlog gedwongen te worden. Wel voegde hij er echter aan toe, dat nog altijd de hoop bestond dat ons land mocht bespaard blijven voor het deelname aan dezen verschrikkelijksten aller oorlogen. Deze tijd, vervolgde hij, is een angstige en spannende tijd voor ons allen en het is tevens een tijd van groote verantwoordelijkheid voor sommigen van ons. Wij blikken in een onzekere toekomst en wij trachten te lezen wat er voor ons en ons land in die toekomst gelegen is. Zoo dreigend als de toekomst thans schijnt, durf ik te zeggen dat het verlangen bij het gouvernement der Vereenigde Staten blijft bestaan om indien mogelijk en indien vereenigbaar met de eer van het land, de vrede te blijven bewaren. — Zoo Amerika den oorlog niet wil met Duitschland, zoo ook zegt Duitschland geen oorlog te willen hebben met de Ver. Staten van Noord Amerika. En toch is de bekende breuk ontstaan tusschen deze twee groote staten. De eene zegt dat hij uit zelfbehoud niets en niemand zal ontzien,

terwijl de ander voor de eer en voor het belang van het land en levensbehoud van zijn volk zich genoodzaakt ziet daarvoor te moeten optreden. Het is en blijft een bittere crisis, vooral voor diegenen die er voor staan. En wie niet aan het roer zitten, wanneer een scheepje op het punt staat te vergaan, die achten zich zelven als betere stuurliu, altijd wanneer zij op den wal staan en toch niet kunnen helpen. Daarom moeten wij maar hopen, en vooral veel bidden, want de geheele toekomst ligt toch in het bestuur van God, dat deze crisis niet tot oorlog moge leiden.



Exclusive Agent for the Dutch W. I.

### Honorable Distinción.

Recomendando la Emulsión de Scott no se hacen promesas imposibles. Pero en todo caso su eficacia va asegurada por la opinión de miles de médicos en todas partes, muchos de ellos hombres de prestigio que no prestarían su nombre sino se tratara de una preparación de indiscutible mérito.

„Desde hace mucho tiempo hago uso de su Emulsión de aceite puro de hígado de bacalao de Noruega con hipofosfitos de cal y de soda y glicerina, en las enfermedades en

que está indicada. Por su bondad y por el buen resultado que me ha ofrecido su empleo, la recomiendo y continuaré recomendándola.”

Dr. Francisco F. Feo, Caracas, Venezuela.

4

## Photographische Inrichting. Soublette et Fils, HOFPHOTOGRAFEN

VAN



H. M. de Koningin der Nederlanden BEKROOND

te Amsterdam 1883,  
„ Antwerpen 1885,  
„ Chicago 1893, en  
„ Curaçao. Eerste Prijs Eere-medaille, 1904.  
„ Brussel, 1910  
Curaçao, Waterkant. Otrabanda.

## BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter Spaar- en Beleenbank van den 1sten Sept. 1915 t/m den 28sten Februari 1916 onder Nos. 6498 O, t/m 5454 P, zal plaats hebben op Donderdag den 29en Maart a.s., en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 24en Maart 1916.

De Voorzitter.

C. S. GORSIRA.

## LONGMAN & MARTINEZ NEW YORK.

(OPGERICHT IN HET JAAR 1852.)

Fabrikanten en exporteurs van verfwaren in allerlei soorten in poeder en in olie; Vernissen niet inbittende verf voor hout en ijzer; Verf voor vloeren, die in één nacht droog zijn; Witte lak voor badkuipen; Verf in vernis om de mooie vlammen der kostbare houtsoorten na te maken; Verf in vernis voor rijtuigen; Oliën om te glansen, etc.

Monsters worden op aanvraag gratis verzonden.

Te koop bij C. WINKEL & ZONEN.

## HAVEN-NIEUWS VAN 17 MAART. — 31 MAART.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Fr Hendrik Mimer	P Koningslein	6 Maart	New York	19 Maart	Pto Barrios
Grove	H Hopland	21	New York	22	Maracaibo
Maracaibo	S Knudsen	16	New York	16	Maracaibo
Philadelphia	P W Johnson	20	New York	23	New York
Merida	G W Goodman	21	La Guayra	22	New York
Zulia	A Johanson	24	Maracaibo	22	Maracaibo
Grove	S Smorris	24	New York	24	Maracaibo
Oranje Nassau	S Knudsen	21	Maracaibo	28	Cuba
Caracas	H D Nleman	22	New York	22	Tucacas
Merida	H Hieborn	28	New York	29	La Guayra
Merida	A Johanson	26	Maracaibo	26	La Guayra
Zulia	A Johanson	28	La Guayra	29	Maracaibo
Oranje-Nassau	S S Morris	29	Maracaibo	29	New York
Mimer	G D Nleman	29	Tucacas	30	New York
	H Hopland	28	Maracaibo	28	New York
Travers	Truxillo	15 Maart	La Guayra		
Buenos Aires	J Sabater	16	Colón	16 Maart	Barcelona
Don Alberto	Tonsch	14	Trinidad		
Oyprus	Lerols	17	La Guayra	18	Kingstown
Americau	R Leckner	22	Pto Cabello	22	New-Orleans

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Clara C	18 Maart	Maracaibo	Hirondelle	15 Maart	Maracaibo
Electra	18	Maracaibo	Mina V	15	Vela de Coro
Ja Maria C	18	Rio Baeha	Jesuita	16	Maracaibo
Lady C	18	S J d P Rico	Refugio	17	Aruba
Rosa Maria	19	Aruba	Nereida	17	Pto Cabello
Frieda H	20	Maracaibo	Silfido H	17	Pto Cabello
Conformidad	21	S Domingo	Victoria V	19	Vela de Coro
9 de Abril V	21	Maracaibo	Lady C	20	Aruba
Maria H	22	Maracaibo	Perla d'Ozama	24	Sto. Domingo
Rosa Maria H	23	Aruba	Rita Otiha V	20	Vela de Coro
Nereida H	23	Pto Cabello	Rosa Maria H	24	Aruba
Silfido H	23	Pto Cabello			